

Ontwerp MAP6

- **Toelichting in de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn**

8 januari 2019

**Vlaamse
overheid**

Implementatie van de nitraatrichtlijn

Implementatie

Actieprogramma 1, 2 and 3

Optimalisatie

Actie programma 4

AP 5

AP 6

Nieuwe
aanpak

Vlaamse
overheid

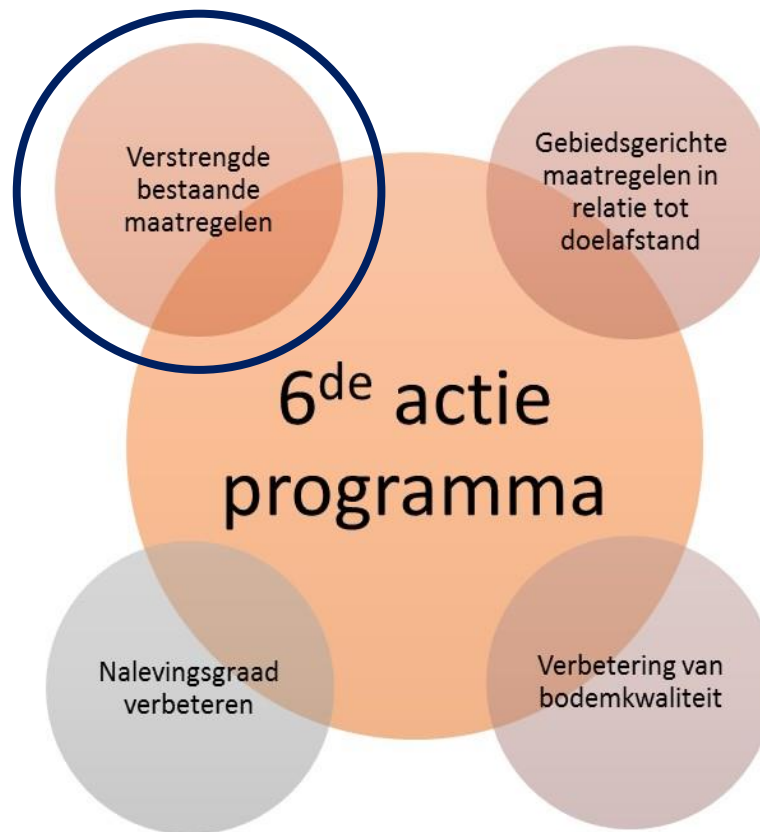
Proces MAP6

- ▶ Stakeholderoverleg via OMAP
 - 28/03/2018: tussentijdse evaluatie MAP5 en bespreking eerste concepten MAP6
 - 15/5/2018: bespreking nota hoofdlijnen MAP6
 - 03/7/2018: feedback overleg EC + bespreking maatregelen MAP6 op basis van output focusgroepen
 - 13/9/18: bespreking ontwerp MAP6
 - 9/10/18: bespreking ontwerp MAP6
 - 8/11/18: feedback overleg EC + bespreking bijsturing + bespreking actieplannen
- ▶ Bilateraal overleg met DG ENV, Europese Commissie
 - 15/01/2018: tussentijdse evaluatie MAP5
 - 14/06/2018: hoofdlijnen MAP6
 - 16/10/2018: ontwerp MAP6
 - 22/11/2018: verderzetten besprekingen 16/10
 - 12/12/2018: bijgestuurd actieprogramma overgemaakt

Ambitie niveau

Vlaanderen heeft de ambitie om in het 6de en 7de actieprogramma de nodige maatregelen te nemen om de nutriëntenverliezen uit land- en tuinbouw te reduceren en zo de waterkwaliteit in lijn met de Europese doelen te brengen. Om dit te realiseren, worden de randvoorwaarden gecreëerd om bemesting uit te voeren met de meest geschikte mestsoort en bemestingstechniek, volgens de juiste dosis en op het juiste tijdstip ('4J' principe), de bodemkwaliteit te verbeteren en de directe verliezen van nutriënten tegen te gaan.

Verstrengde bestaande maatregelen

Flanders
State of
the Art

Flanders
State of the Art

Handhaving als een sleutelelement bij het toepassen van het principe van de 4 j' s

- ▶ Bemesting volgens de 4 J's is een basis principe in MAP6
- ▶ Gevolgen
 - Dierlijke mest die niet meer kan gebruikt worden binnen deze principes wordt afgevoerd naar andere landbouwers, geëxporteerd of verwerkt
 - Kunstmest en andere meststoffen worden gebruikt in evenwicht met de gewasopname en –afvoer
- ▶ Uitdagingen
 - Mestsamenstelling
 - Mestverwerking
 - Gebruik van kunstmest

Mestsamenstelling

► Vanaf 1/01/2018:

→ Betere opvolging van de mestsamenstelling

- × Doel is werken met mestsamenstelling in overeenstemming met de realiteit
- × Stricter opvolging van staalname en analyse
- × Staalname gebeurt bij het laden van de mest

→ Betere opvolging van de mestsamenstelling– **effecten**

- × Meer afvoer van mest van bedrijven met een mestoverschot
- × Meer mestverwerking
- × Betere evenwichtsbemesting op bedrijven met een mestoverschot
- × Meer vertrouwen tussen mestproducenten en afnemers van de mest.

Vlaamse
overheid

Mestverwerking

- ▶ Acties:

- Vergisters: alle stromen volgen(organisch biologisch afval, energie gewassen)

- Massa en nutriënten balansen

- risico analyse

- doorlichting van de verwerkingsinstallaties

- maatregelen (bijkomende debietmeters, elektronische registratie, meer doelgerichte analyse van de mestsamenvorming, ...)

- ▶ Meer garantie dat de mest effectief is verwerkt is

- ▶ Code van goede praktijk voor een betrouwbare en stabiele samenstelling van effluent biologisch en digestaat

- ▶ Conformiteit attest

- ▶ Transitie naar een meer circulaire economie

**Vlaamse
overheid**

Kunstmest

- ▶ Een betere kennis over het gebruik van kunstmest
- ▶ Acties:
 - samen met de organisatie van kunstmestproducenten indicatoren ontwikkelen voor een effectieve opvolging van het kunstmestgebruik in Vlaanderen en op individueel bedrijfsniveau
 - Bedrijfsdoorlichting zal aanvullende informatie gebruiken om kruiscontroles uit te voeren en 'vermoedens' uit risicoanalyse te bevestigen of te weerleggen (facturen, boekhoudkundige informatie van opbrengst en verkoop, vergelijking met de boekhouding van kunstmesthandelaars)
 - Verbetering van de nutriëntenefficiëntie

Grondloze tuinbouw

- ▶ Doorlichting van de grondloze tuinbouw
- ▶ Oplossing voor lozing van nutriënten en regenwater van tray- en containervelden in open lucht.
 - Werk maken van de invoering van het first flush systeem tijdens MAP6

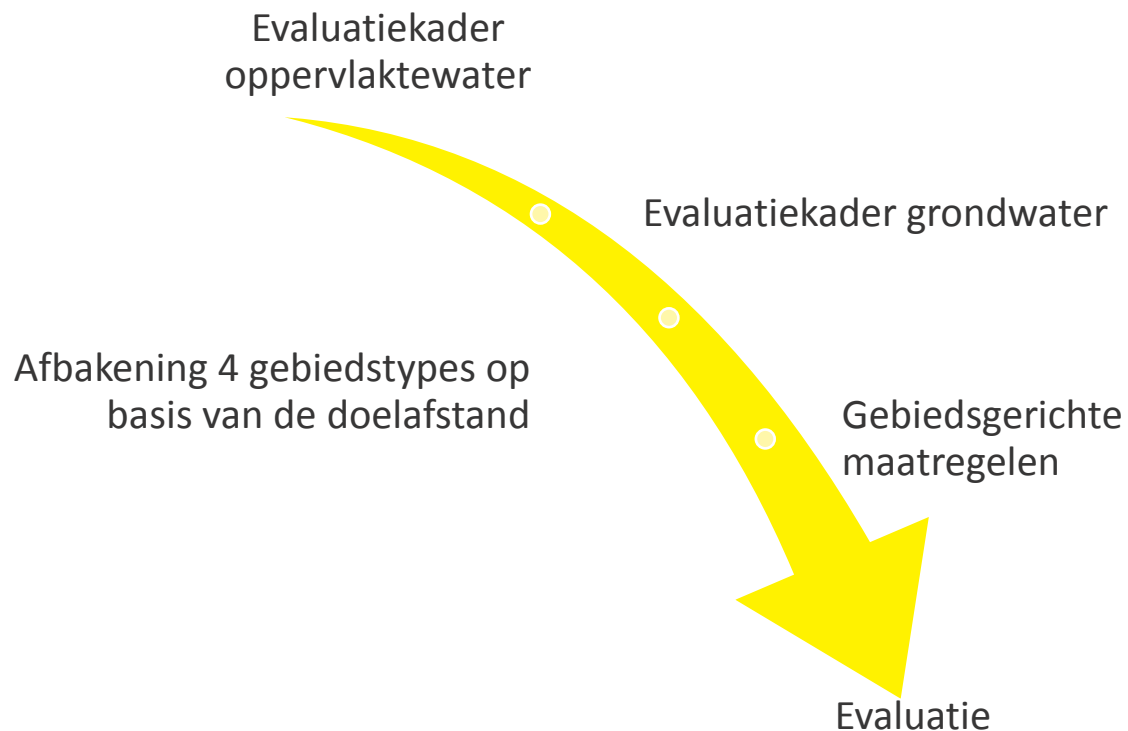
Silosappen en erfsappen

► Sensibilisering

Gebiedsgerichte benadering

**Vlaamse
overheid**

Vlaamse
overheid

Evaluatie kader waterkwaliteit en doelstellingen

Oppervlaktewater

- ▶ MAP meetnet
- ▶ Steekproef
- ▶ Afstroomzone

→ $195 + 70 = 265$

- ▶ **Gemiddelde** concentratie per afstroomzone
- ▶ **Doel** < 20 mg nitraat/l per afstroomzone
- ▶ Doel tegen eind 2022: gemiddelde doelafstand **daalt met 4 mg** nitraat/l voor afstroomzones met een gemiddelde > 20mg nitraat/l

Grondwater

- ▶ MAP meetnet
- ▶ Steekproef
- ▶ Afstroomzone

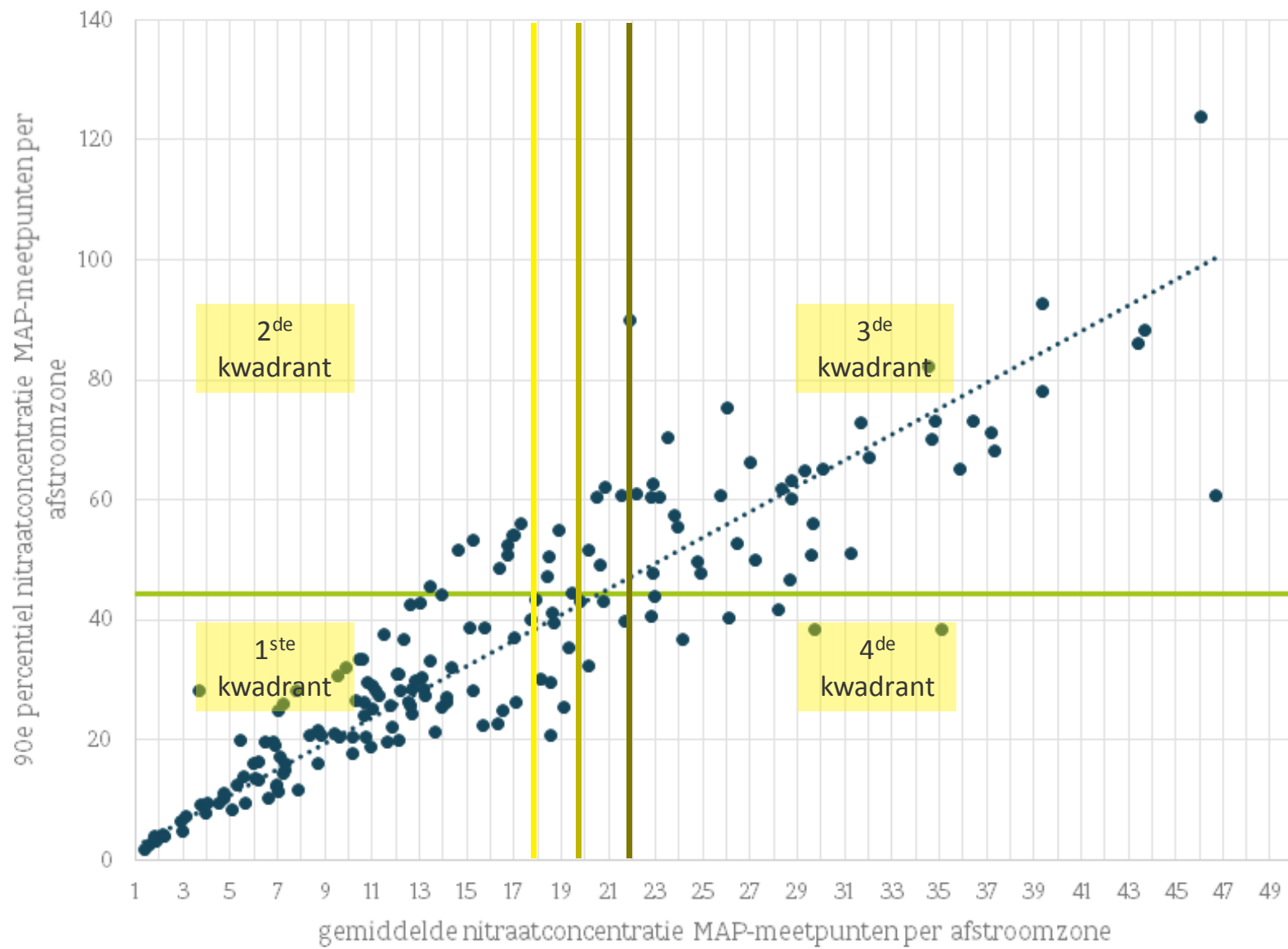
→ $195 + 70 = 265$

- ▶ **Gemiddelde** concentratie en **trend** per afstroomzone bovenste filter
- ▶ **Doel** < 40 mg nitraat/l of 40-50 mg nitraat/l en **significant dalend of stabiel**
- ▶ Doel tegen eind 2022: gemiddelde toestand **daalt met 3 mg** nitraat/l voor afstroomzones die niet OK zijn

Vlaamse
overheid

Alle maatregelen worden genomen tegen 2027 om de doelstelling te bereiken

Afbakening van gebiedstypes

Gebied 0

- Doel bereikt

Gebied 1

- Kleine inspanning nodig

Gebied 2

- Aanzienlijke inspanning nodig

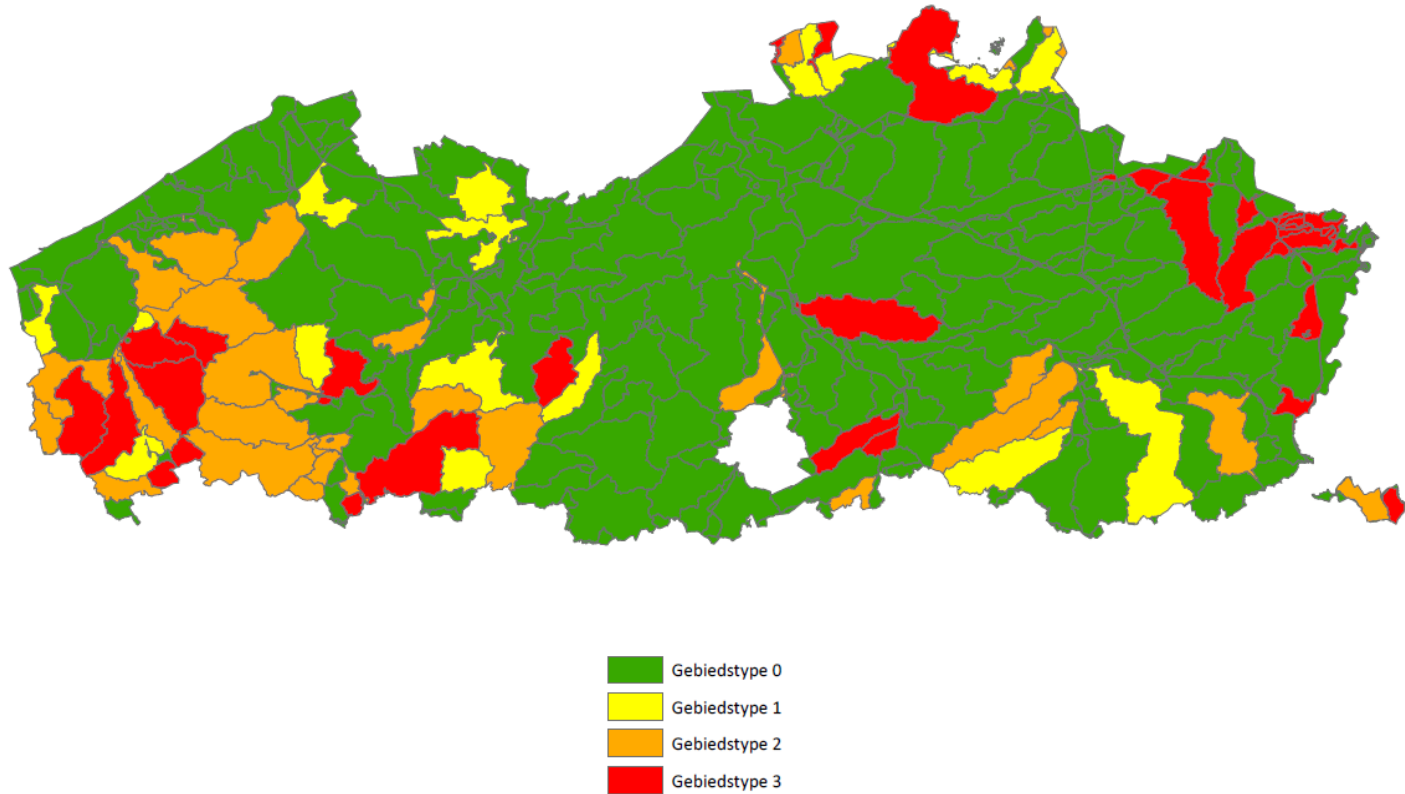
Gebied 3

- Grote inspanning nodig

Afbakening gebiedstypes oppervlaktewater

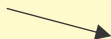
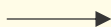
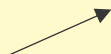
	Gebiedstype OW 0	Gebiedstype OW 1	Gebiedstype OW 2	Gebiedstype OW 3
Gemiddelde nitraatconcentratie per afstroomzone (mg nitraat/l)	≤ 20	$>20 \text{ \& } \leq 25$	$>25 \text{ \& } \leq 32$	>32
Aandeel afstroomzones	77%	6%	10%	7%
Areaal (ha)	421.958	63.825	105.661	84.592
Aandeel areaal (%)	62%	9%	16%	13%

KAART 1B: EVALUATIE OPPERVLAKTEWATER - GEBIEDSTYPES

Afbakening gebiedstypes grondwater

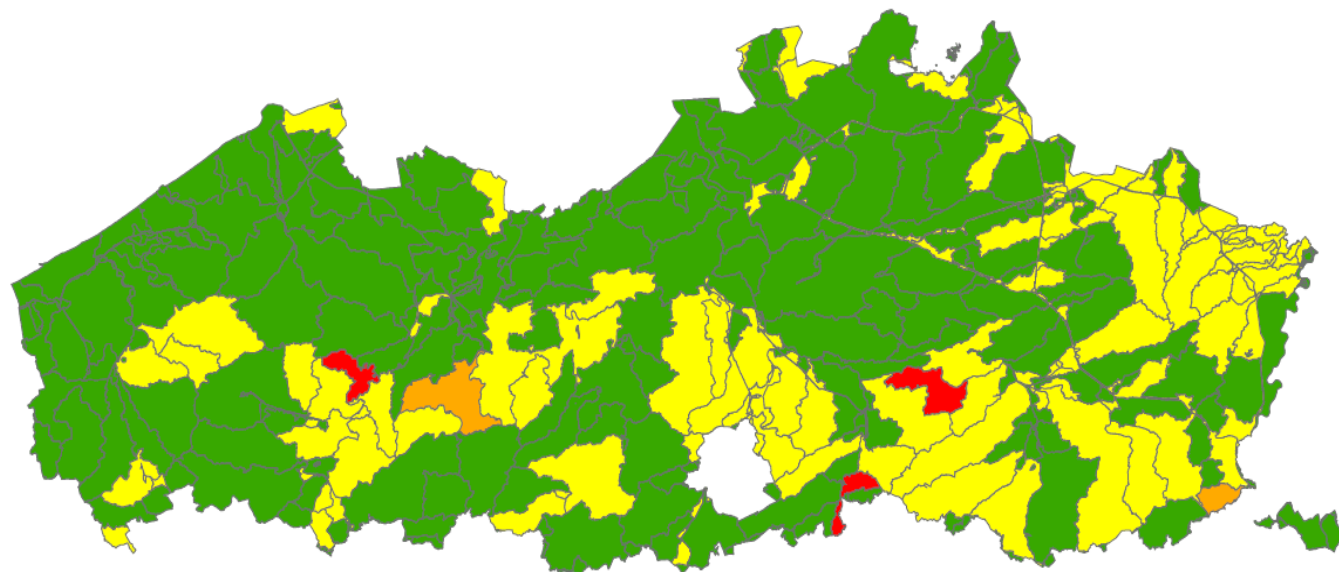
- Gemiddelde (mg nitraat/l) en trend (▲ 3 mg/4 jaar)

	<= 40 mg	40-50 mg	50-60 mg	> 60 mg
	+0	+0	+1	+1
	+0	+0	+1	+1
	+0	+1	T2	T3

Afbakening gebiedstypes grondwater

	Aantal afstroomzones	Aandeel afstroomzones (%)	Areaal (ha)	Aandeel areaal (%)
Afstroomzones met voldoende grondwaterkwaliteit (geen verhoging van het gebiedstype oppervlaktewater)	115	43%	443.240	66%
Afstroomzones met onvoldoende grondwaterkwaliteit (verhoging van het gebiedstype oppervlaktewater +1)	69	26%	220.008	32%
Met gemiddelde concentratie tussen 50 en 60 mg NO ₃ ⁻ /l en een duidelijke stijgende trend	2	0,8%	7.521	1,1%
Met gemiddelde concentratie > 60 mg NO ₃ ⁻ /l en een duidelijke stijgende trend	3	1,1%	5.183	0,8%
Afstroomzones zonder beoordeling	82	31%	12.788	2%
Totaal	266		676.036	

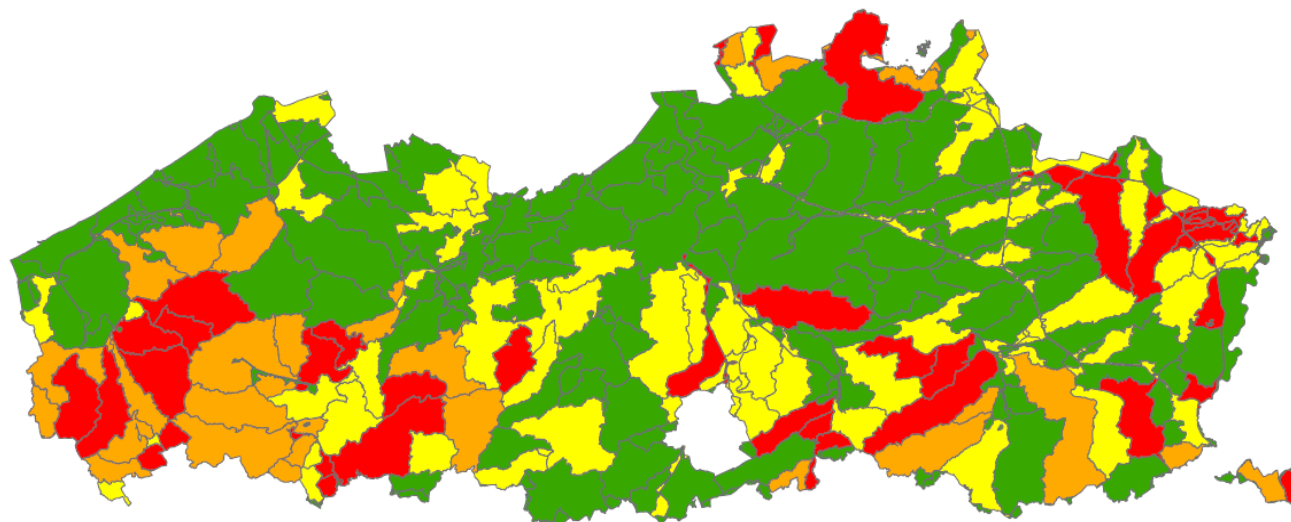
KAART 2B: EVALUATIE GRONDWATER - GEBIEDSTYPES

1:650.000

KAART 3: EVALUATIE OPPERVLAKTEWATER - GRONDWATER - GEBIEDSTYPES

	T0	T1	T2	T3
Aandeel ASZ	60%	20%	10%	10%
Areaal (ha)	305.697	135.707	112.029	122.603
Aandeel areaal	45%	20%	17%	18%

Tussentijdse evaluatie waterkwaliteit

- ▶ **In 2021 herziening van de afbakening van de gebiedstypes op basis van gegevens:**
 - 2018-2019 en 2019-2020 voor oppervlaktewater
 - 2018 en 2019 voor grondwater

- ▶ **Geen achteruitgang in gebiedstype 0:**
 - type 0 -> type 1
 - × Oppervlaktewater als de gemiddelde concentratie > 16 mg nitraat/l en meer dan 1 mg/jaar stijgt
 - × Grondwater als de gemiddelde concentratie > 40mg nitraat/l en meer dan 0,75 mg nitraat/l stijgt

- ▶ **Geen achteruitgang in gebiedstype 1, 2 en 3**
 - Sensibilisering, handhaving en doorlichting

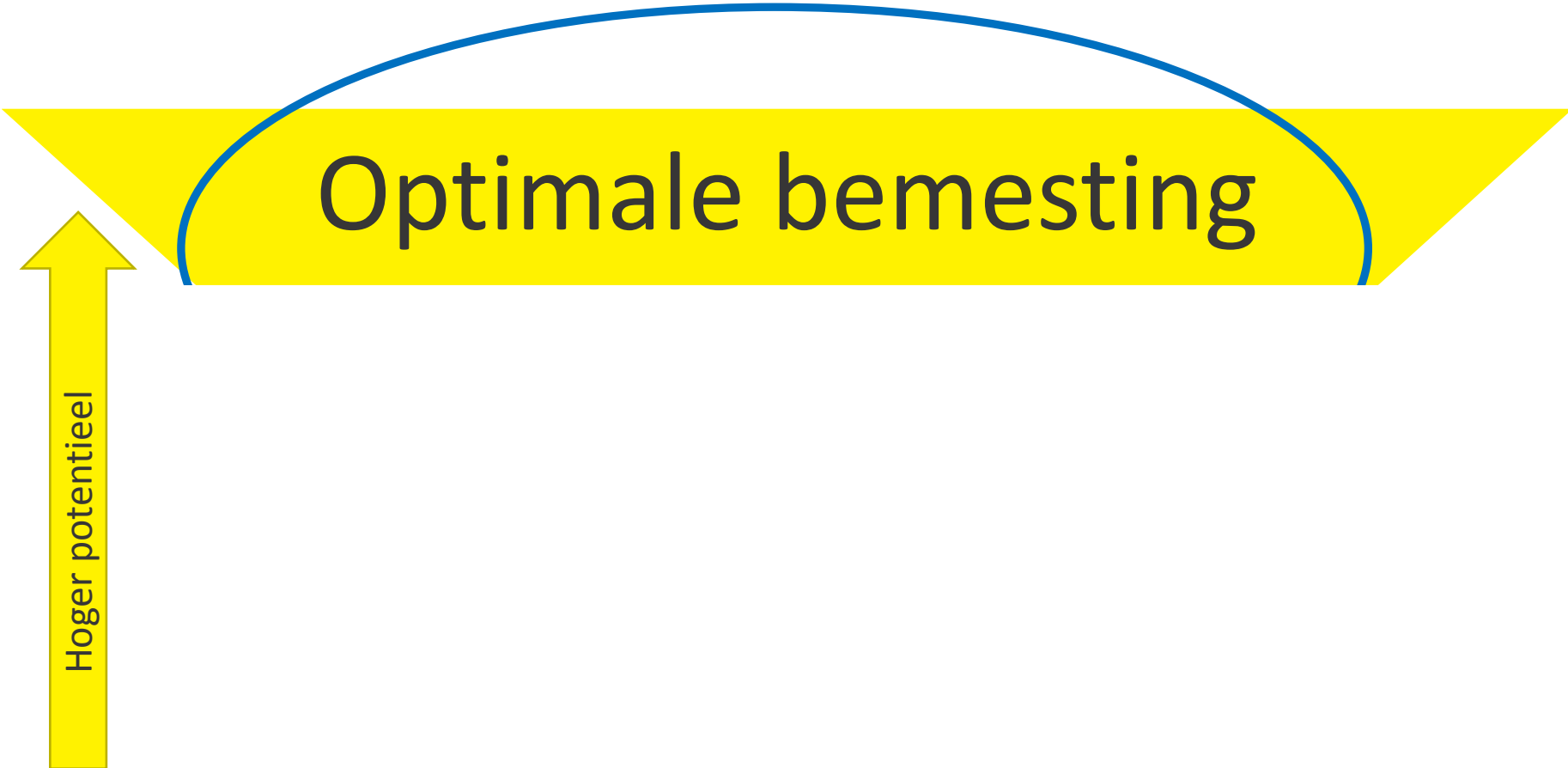

Wat kunnen we gebiedsgericht doen?

**Maatregelen?
Instrumenten?**

Wat kunnen we nog doen?

Optimale bemesting

Hoger potentieel

Vlaamse
overheid

Gebiedstype 0: Doel bereikt

- ▶ Bemestingsvrije strook van 1m voor meststoffen met precisietechnieken

- ▶ Geen verplichte bemestingsadvisering voor groente- en sierteelt
- ▶ Aanvraag verhoogde bemesting mogelijk
- ▶ Beperkte nadruk op nitraatresidu controles
- ▶ Gerichte handhaving/doorlichting waar de waterkwaliteit verslechtert

Organische mest -Vloeibaar: 7. Zodeninjectie

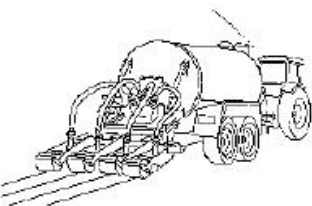

Werkingsprincipe - Zodeninjectie:

Bij de zodeninjector wordt de sleuf na injectie met een wiel dichtgedrukt (closed slot), waardoor de emissiereductie hoger is dan bij de sleufkouter- of zodenbemester. Omdat het grondtype en de grondcondities dichting moeten toelaten is zodeninjectie voornamelijk geschikt op onbebouwd akkerland. Op grasland kan de techniek de opbrengst van meerjarige grassen verminderen door schade aan de wortels, uitdrogen van de bodem en anaerobe en toxische condities als gevolg van het concentreren van de mest in gesloten sleuven.

Optie reductie meemesten:

- Bij correct gebruik is kans op meemesten beperkt wegens strak afgelijnd toedieningspatroon.
- Automatische staalnamesystemen (NIRS-sensor), weegsystemen, automatische sectieafsluiting, GPS-RTK stuursystemen laten nauwkeurige dosering/toediening toe.
- Door combinatie met taakkaarten, is plaatsspecifiek bemesten ook mogelijk.

Werkbreedte (min-max)⁽⁷⁾:

4,5 – 9 m

Gewicht (min-max):

als richtwaarde = sleufkouter & zodenbemester

Laadvermogen (min-max):

als richtwaarde = sleufkouter & zodenbemester

Kostprijs (min – max)

Aankoopprijs⁽⁷⁾ - zonder opties: 15 200 – 40 000€

• AGR-GPS: +7000€

Arbeidskost(min-max)^(7,8): 112,10 – 145,28 €/jaar

Onderhoud (min-max)⁽⁷⁾: 96 – 368 €/jaar

Herstellingen(min-max)⁽⁷⁾: 16 – 48 €/jaar

Loonwerk⁽¹¹⁾: 17,9 €/ha

Brandstofverbruik⁽⁵⁾: 12,4 L/ha_{akker}

Gebiedstype 1 kleine inspanning nodig

- ▶ Verderzetting huidig beleid
 - Aanvullend: vanggewassen inzetten waar teelt en bodem het toelaat:
 - × Gewassen geoogst vóór 1 september:
 - Vanggewas zo snel mogelijk maar vóór 16 september
 - Nateelt in hetzelfde jaar

Gebiedstype 2&3 aanzienlijke en grote inspanning nodig

	Jaar	gebied 2	Gebied 3
Verminderde bemesting	2019	- 0%	-5%
	2020	-5%	-10%
	2021	-5%	-15%
	2022	-10%	-20%

Standaard
maatregelen

Equivalente
maatregelen

Verminderde
bemesting

Nitraat residu

vanggewassen

Evaluatie
Commissie

Vlaamse
overheid

MAP5 versus MAP6

MAP 5

Gebiedsgerichte maatregelen
na een slechte bedrijfsevaluatie
nitraatresidu

Aantonen dat het niet goed is

MAP 6

Gebiedsgerichte maatregelen
generiek

Aantonen dat het goed is

Maatregelen nitraatresidu uit MAP 5 (verminderde bemesting en inzaaien vanggewassen) blijven van kracht tot een positieve bedrijfsevaluatie.

Vlaamse
overheid

Geheroriënteerd gebiedsgericht beleid

Gebiedsgericht maatregelen

- Gebiedsgerichte maatregelen op supra-bedrijfsniveau

Vlaamse
overheid

Sectorgerichte maatregelen

- ▶ Verhogen norm werkzame N voor uitsluitend gemaaid grasland met 75 eenheden
 - Gunstige teelt: erosie, koolstofopslag, beperkte uit- en afspoeling van nutriënten, verhoogde fosfaatexport, hogere eiwitgehaltes (voeder)
- ▶ Verlengen opslagperiode vaste dierlijke mest op de akker
 - Opslag op akker tijdens winterstop toestaan mits strolaag of afdekken
 - Opbrengen wordt beperkt tot 31 oktober

Uitrijregeling

- ▶ Meststoffen type 1 (stalmest, compost,)
→ 1 november - 15 januari (**2,5 maanden, +14 dagen**)
- ▶ Meststoffen type 2 (vloeibare dierlijke mest en andere organische meststoffen) op grasland
→ 16 augustus – 15 februari (**6 maanden, + 14 dagen**)
- ▶ Meststoffen type 2 (vloeibare dierlijke mest en andere organische meststoffen) op akkerland
→ 1 augustus – 15 februari (**6,5 maanden**) (regeling niet-focus g.)
→ 36 kg efficiënte N toegelaten in augustus als een vanggewas is ingezaaid vóór 15 september op een niet-risicoteelt
- ▶ Meststoffen type 3, bestaande regels gelden

Begeleiding

- ▶ Landbouwers begeleiden naar duurzaam bemestingsmanagement
 - × CVBB:
 - Takenpakket afstemmen op prioriteiten MAP6
 - Voorlichting en begeleiding in bemestingsmanagement
 - Focus op kennisoverdracht naar landbouwers
 - Beste en innovatieve bemestingspraktijken

Nitraatresiducontrole

- ▶ Gebiedstype 1, 2 en 3
 - Overschrijding 1^e drempelwaarde
 - × Bedrijfsevaluatie
 - Overschrijding 1^e drempelwaarde
 - ▶ Bemestingsplan en
 - ▶ Teeltfiches met bemestings- en teelttechnische geg
 - ▶ Bedrijfsevaluatie
 - Overschrijding 2^e drempelwaarde of 2 maal de 1°:
 - ▶ Verplichte begeleiding door gecertificeerde adviesinstantie en nazien goede implementatie
 - ▶ Geen derogatie
 - ▶ Bedrijfsevaluatie
- ▶ Gebiedstype 0
 - × Zelfde traject maar tussenstap van een perceelsevaluatie

Nalevingsgraad verhogen

- ▶ Vereenvoudiging leidt tot versterkte implementatie
 - Afstemmen procedures en termijnen
 - Harmonisatie bodemstalen <> Certificering bemestingsadviezen
 - Gebruiksattesten afschaffen
 - Ten alle tijden voldoen aan de voorwaarden op basis van geldige analyse
 - Borging van maatregelen en instrumenten: nagaan of systeem van private borging alternatief is om controledruk te verhogen – vb. mesttransporten
 - Bedrijfsdoorlichting blijft het sluitstuk

Bodemkwaliteit verbeteren

- Stimuleren meerjarig grasland
- Stimuleren teelten, teeltrotaties, technieken en meststoffen die het OS-gehalte verhogen
 - × Specifieke aandacht voor boerderijcompost
- Stimuleren van gebruik van stalmest
 - × P telt voor 50% mee voor stalmest op percelen P-klasse I en II
 - × Uitbreiden naar alle percelen voor biobedrijven en circulaire bedrijven
 - Minstens 90% van de dierlijke productie bestaat uit stalmest en minstens 90% van hun dierlijke productie wordt op eigen gronden gebruikt.
- Ontwikkelen van bodempaspoort: inventaris van perceelskarakteristieken

